

“СПОВІДЬ ПЕРЕД МАЙБУТНІМ...”

ДОЦЕНТОВІ БОГДАНУ ГАВАТІ – 85

Винесеними у заголовок словами назвав книжку про свій життєвий шлях наш колега і друг, кандидат медичних наук, доцент Богдан Гавата. 20 червня 2009 року йому виповнилося 85 років. Громадськість Ужгорода знає його ще як талановитого художника. Ряд кафедр та лекційні зали медичного факультету УжНУ прикрашені портретами видатних учених, які написані його мистецькою рукою.

Нелегкий, але цікавий життєвий шлях випав на долю цієї доброї і душевної людини, чуйного лікаря і прекрасного педагога, талановитого художника.

Народився Богдан Володимирович 20 червня 1924 року в Івано-Франківську (у колишньому Станіславі) в родині робітників, де і провів свої дитячі та юнацькі роки за панування польської влади. Батько був першокласним майстром модельного взуття, а мати — неперевершеною кравчиною. Родичі важко працювали, щоб синові та доньці дати можливість учитися.

За радянської влади Богдан Гавата продовжував навчання в середній школі. З малих років він мав неабиякий хист до малювання, тому в художній студії для молоді відвідував гурток живопису, яким керував відомий у той час художник М. Зорій.

У 1941 році Богдан уперше демонструє свої живописні твори на обласній художній виставці, його роботи були включені до каталога виставки і високо оцінені організаторами.

Під час Другої світової війни Станіслав захопили гітлерівські вояки. Німці стали наводити свій порядок. Почалися розстріли комуністів, полонених червоноармійців, бандерівців. Родину Гаватів виселили з їхнього будинку, довелося шукати притулку в знайомих. Щоб вижити, батько продовжував працювати на взуттєвій фабриці, а Богдан із мамою ходили по селах і вимінювали домашні речі на продукти. Життя за німецької окупації було дуже важким. Фашисти часто проводили облави на юнаків і дівчат, вивозили українську молодь на роботу до Німеччини. А влітку 1944-го, коли Станіслав бомбардували вже радянські літаки, німці оголосили тотальну мобілізацію в робочі батальйони чоловіків віком від 16 до 60 років. Богдана разом із друзями врятували зв'язківці з УПА, які провели їх у безпечне місце в Карпатах. Після того, як фронт просунувся на Захід, юнаки, пробираючись через лісові хаші та гірські потоки, повернулися в рідне місто, де вже відновили радянську владу.

У грудні 1944 року Богдана Гавату призвали до лав Червоної армії, і він став учасником Великої Вітчизняної війни в складі 39-ї армії Третього Білоруського фронту. Цю військову частину із Східної Пруссії передислокували на Далекий Схід. Богдан Володимирович бере участь у розгромі японської квантунської армії в Манчжурії (Китай) і з боями доходить до Порт-Артура. Навіть на фронті він робив зарисовки бойових епізодів, писав портрети бійців-однополчан. Після капітуляції Японії продовжував військову службу в штабі армії в Порт-Артурі. Йому як художнику доручили оформити виставку “Бойовий шлях 39-ї армії”. Восени 1946 року сержант Богдан Гавата демобілізується й повертається в Станіслав. За мужність та героїзм, проявлені на фронтах війни, він нагороджений багатьма медалями й орденами, зокрема орденом Богдана Хмельницького II ступеня, яким дуже пишається.

Почався мирний та творчий період у житті молодого людини. Спочатку Богдан Володимирович працює в “Товаристві художників”, але оскільки прагнув учитися далі, у 1951-му вступає до Станіславського медичного інституту. Вже на першому курсі завідувач кафедри анатомії людини запропонував йому працювати на кафедрі лабораторією. Богдан Володимирович створює лабораторію мікрофотографії та рентгенлабораторію. Виготовляє численні анатомічні препарати для музею й практичних занять, оформляє викладачам дисертації, активно працює в науковому гуртку.

Після закінчення в 1957 році медичного інституту Богдана Гавату разом із дружиною-лікарем направляють на роботу в Закарпатську область. Облздороввідділ призначає його головним лікарем дільничної лікарні в гірському селі Черногорова Великоберезнянського району. На практичній роботі знову необхідно було братися за конспекти й підручники, самотужки підвищувати свій фаховий рівень. Богдан Володимирович дуже багато зробив для селян: домігся відкриття діагностичної лабораторії, стоматологічного кабінету, аптеки, пологового відділення, йшов на допомогу хворим і вдень, і вночі. А весь вільний час у живописному краї віддавав творчості. У цей період (1957–1960) йому вдалося здійснити багато творчих задумів: цікавих композицій, портретів, натюрмортів і пейзажів. У 1962, 1974 та 1984 роках в Ужгороді відбулися його персональні виставки, що стали помітним явищем у культурно-мистецькому житті краю. Чимало творчих робіт Б. Гавати знаходиться в музеях України і приватних колекціях багатьох країн світу.

Важко було Богдану Володимировичу залишати ту прекрасну гірську природу, людей, але запрошення завідувача кафедри анатомії людини Ужгородського державного університету, професора Н. Бути на викладацьку роботу було дуже привабливим. У 1960 році Б. Гавата стає асистентом кафедри анатомії людини УжДУ. Всі свої знання впродовж багатьох років віддавав студентам-медикам. Працюючи вже на кафедрі, активно проводить наукові дослідження – вивчає особливості кровопостачання хребців, міжхребцевих дисків та суглобів хребта в людини, а також у різних тварин. У 1969 році під керівництвом професора Бути Н.І. захищає кандидатську дисертацію, а в 1974-му йому присвоєно вчене звання доцента. З науковими доповідями Б. Гавата виступав на численних наукових конференціях, опублікував понад 35 наукових статей. Велику увагу він приділяв науковій роботі студентів, керував анатомічним науковим гуртком.

Без таланту доцента Б. Гавати ми не уявляємо методичної роботи на кафедрі за останні 40 років. Він видав 4 методичні розробки з основних розділів анатомії людини, під його керівництвом студенти виголовили десятки анатомічних препаратів для лабораторних занять та музею кафедри. Для лекцій з анатомії він особисто виголовив численні кольорові слайди й таблиці, всі навчальні кімнати оформив тематичними

вітринами, створив галерею фотопортретів учених-анатомів, починаючи від Гіппократа аж до наших днів, зробив фотоілюстрації різних етапів розвитку людства.

Богдан Володимирович розробив унікальний метод пластилінової реконструкції органів та анатомічних структур, упровадивши його в навчальний процес. Студенти із задоволенням використовували цей художній метод, бо, моделюючи певні структури, вони краще осмислювали суть будови анатомічного об'єкта та засвоювали учбовий матеріал. Кращі студентські роботи з пластиліну демонструвалися на численних все-союзних і республіканських виставках. Навіть художники-професіонали не завжди вірили, що ці ліплення створені руками студентів. Дотепер наш музей прикрашають стенди із роботами, виконаними під час лабораторних занять під керівництвом доцента Б. Гавати.

Незважаючи на велику завантаженість на кафедрі, Богдан Гавата у вільні хвилини вдосконалював свою живописну творчу майстерність, постійно брав участь у художніх виставках. Буваючи на різних нарадах і наукових форумах, він ніколи не розлучався з олівцем і папером любив виконувати дружні шаржі на своїх колег. Богдан Володимирович захоплювався таким видом графіки, як виготовлення екслібрисів. Як художник зробив дуже багато для естетичного оформлення кафедри анатомії людини та інших кафедр медичного факультету. Виготовив тематичні стенди й панно, графічні портрети видатних учених-медиків, зокрема фундаторів медичного факультету УжНУ, які прикрасили ряд кафедр та лекційні аудиторії.

Ось таким є доцент Богдан Володимирович Гавата – мужня, працьовита, пунктуальна й дуже скромна людина. А ще – батько, дідусь і прадідусь, котрий гордиться двома доньками, трьома онуками і трьома правнучками. До речі, його молодша донька Діана – відома віолончелістка, котра виступає в країнах Європи та Америки і є лауреатом багатьох міжнародних конкурсів.

Колектив кафедри анатомії людини та гістології медичного факультету Ужгородського університету сердечно вітає дорогого Богдана Володимировича із 85-річчям і бажає йому доброго здоров'я, щастя, бадьорості, гарного настрою, довгих років життя та творчої наснаги.

*Андрій Головацький, заслужений
працівник освіти України, доктор
медичних наук, професор,
завідувач кафедри анатомії людини
та гістології медичного факультету
Ужгородського національного університету*